

kan da overskue de to forskellige Forhold, Afgrødestørrelsen og Variationen, hver for sig og drage den Nytte, som man har Brug for, af de givne Oplysninger. Har to Stammer givet samme Gennemsnitsudbytte, kan man sætte den øverst, som har den mindste Middelfvigelse. Foruden at opstille Stammerne i Rækkefølge efter Tørstofudbyttets Størrelse kan man foretage en anden Opstilling efter Middelfvigelsens Størrelse, saa man ogsaa faar dette Forhold udtrykt i en let overskuelig Form. Men vil man sammenarbejde de to Opstillinger til een, er man ude i det tvivlsomme. Fejlteorien har — lige som andre Omraader — sin Begrænsning, og inden for denne kan den være til stor Nytte; men gaar man uden for den naturlige Begrænsning, bliver Værdien problematisk.

Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.

Af H. C. Larsen.

Radioforedrag den 10. April 1929.

Naar jeg i Løbet af den lille halve Time, der staar til min Raadighed, skal give Dem en Fremstilling af det meget omfattende Emne, som Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur er, maa jeg indskrænke mig til en ganske kortfattet Oversigt over Forsøgsvirksomhedens Udvikling, Organisation og Ledelse og overlade Omtalen af det Arbejde, der er udrettet ved denne Virksomhed — de Resultater, der er opnaaede i Løbet af de to Menneskealdre, i hvilke Virksomheden har bestaaet — til de faglige Ledere: Forsøgsledere, Forstandere og Afdelingsbestyrere ved de forskellige Stationer, Laboratorier og Afdelinger, hvor Forsøgene udføres og Undersøgelserne foretages, idet jeg forudsætter, at de efterhaanden vil faa Lejlighed til at holde Foredrag om Virksomheden hver paa sit Omraade. Nogle af dem har allerede talt, og flere vil forhaabentlig følge efter. Alle Jordbrugere, alle, der har med Landbrugets og Havebrugets Planteavl at gøre, er — eller burde i alt Fald være — i høj Grad interesserede i alt, hvad der i populær Form kan meddeles fra denne omfattende og vel organiserede, men maaske mindre vel kendte, Institution til Planteavlens Fremme her i Landet. De Opgaver, den fra første Færd af har taget Sigte paa at løse, er Samfundsopgaver af vidtrækkende Betydning for det praktiske Jordbrug og for Landets Økonomi i det Hele, og det blev da ogsaa paa et forholdsvis tidligt Tidspunkt erkendt, at Staten havde Pligt til at overtage og føre den Virksomhed videre, som blev grundlagt alene ved privat Initiativ.

Det var i 70'erne i forrige Aarhundrede — omtrent paa samme Tid, som Grundlæggeren af Forsøgslaboratoriet, Docent *N. J. Fjord*, udførte sine første Mejeriforsøg —, at daværende Skolelærer *P. Nielsen* i Ørslev ved Skelskør, den senere Statskonsulent i Planteavl, begyndte sine omfattende Undersøgelser af Græsmarkerne paa en Række store Gaarde paa Øerne i Tilknytning til Forsøg paa Skolelodden i Ørslev. Sit nøje Kendskab til det praktiske Landbrug i hans Hjemegn, Vonsbæk Sogn i Sønderjylland, hvor han i en Aarrække, indtil sit 27. Aar, tjente som almindelig Karl paa forskellige Bøndergaarde, og den Interesse og Indsigt, han under sit Ophold paa Seminariet og senere

havde vundet i Naturvidenskaberne, særlig i Botanik, forstod han paa en genial Maade at forene og udnytte ved sine originale Undersøgelser og Forsøg. Disse tog i første Linie Sigt paa en Forbedring af Græsmarkerne, som dengang næsten overalt og vel ikke mindst paa de store Gaarde, var i en temmelig daarlig Forfatning, men Forsøgene udvidedes efterhaanden til at omfatte, snart sagt, alle Omraader inden for Landbrugets Planteavl. Og netop denne nøje Forening af det praktiske Arbejde i Marken med den naturvidenskabelige Indsigt, som *P. Nielsen* havde erhvervet sig og udnyttede paa en saa fortrinlig Maade i sit grundlæggende praktiske Forsøgsarbejde, har altid siden præget Forsøgsvirksomheden paa alle dens Omraader og været af afgørende Betydning for den Tillid, hvormed dens Resultater er blevet modtagne og udnyttede af det praktiske Jordbrugs Mænd, og herigenom ogsaa for den Nyttevirkning, Institutionen har haft.

Dens Formaal er jo netop og har altid været først og fremmest at undersøge og give Svar paa de mangfoldige Spørgsmaal, som stadig foreligger for den praktiske Landmand ved hans daglige Arbejde med Planteavl, og som næsten altid gaar i Retning af, hvorledes han kan opnaa det størst mulige Udbytte af sin Jord: Hvilke Sorter og Stammer af Kulturplanterne, der egner sig bedst under de forskellige Forhold — hvilken Jordbehandling, Gødsugning, Frøblanding, Saamængde og Saamaade, — Bekæmpelse af Plantesygdomme, Skadedyr, Ukrud — og saa fremdeles. — Ethvert af disse Spørgsmaal kan kun besvares paa tilfredsstillende Maade ved nærmere Undersøgelse eller Forsøg, hvor der under saa vidt muligt ensartede Betingelser foretages en nøje Sammenligning mellem de Faktorer eller Forhold, hvorom Spørgsmaalet drejer sig. Og her, som for øvrigt ved ethvert Forsøg, har den Grundsætning, som Professor *T. Westermann* for over 40 Aar siden formede: »at alle andre Faktorer end den, der er Genstand for Prøve, maa bringes til at virke ens, eller udelukkes fra at virke«, bestandig Gyldighed. Drejer det sig om et Sortsforsøg, maa saaledes ikke blot det Jordstykke, der benyttes, være ensartet, men Gødsugning, Behandling, Saatid, Saamængde, o. s. v. — alt maa være ens eller virke ens paa alle de som Tavlene paa et Skakbrædt afsatte, ensartede, smaa firkantede Parceller af Forsøgsstykket, og det maa altsammen svare til almindelig god Praksis — kun Sorterne, der skal sammenlignes, maa være forskellige. Til Kontrol paa Jordens Ensartethed, som er den vanskeligste Faktor at beherske, benyttes flere Fællesparceller med hver enkelt af de Sorter, der prøves i Forsøget, jævnt fordelt over hele Forsøgsarealet, saaledes at mulig Uensartethed kan udjævnnes ved Gennemsnitsberegning af Fællesparcellernes samlede Afgrøde af hver Sort for sig.

Den første Betingelse for at kunne udføre paalidelige stationære Forsøg er altsaa at have Raadighed over mest mulig jævn og fra Naturens Haand ensartet Jord, saa vidt mulig typisk for det paagældende Landomraade, og hertil maatte der ved Valget af Jorden til de

faste Forsøgsstationer, som efterhaanden blev oprettede, tages et overvejende Hensyn. Men desuden var det ogsaa af Vigtighed, at Stationerne blev placerede saaledes i Landet, at de repræsenterede de forskellige Landsdele, Jordbundsarter og Klimaforhold paa passende Maade.

Da Skolelodden i Ørslev blev for lille til at rumme alle *P. Nielsen*s mange Forsøg, blev der saaledes efter forudgaaende Undersøgelse paa Egnen i 1886 for Statens Regning oprettet en Forsøgsstation i Tystofte ved Skelskør, altsaa i det sydvestlige Sjælland, med *P. Nielsen* som Forsøgsleder og Bestyrer, og samtidig — eller rettere Aaret før — en Filialstation ved Askov, med baade Lermærk, Sandmærk og Mose, i det sydlige Jylland og med den senere Statskonsulent *Fr. Hansen* som Bestyrer; begge Stationer blev oprettede paa almindelige Bøndergaarde, ligesom Tilfældet i Reglen var med alle de følgende Stationer, men af Hensyn til Omkostningerne derved blev i Begyndelsen kun en mindre Del af Jorden taget i Brug til Forsøg. I 1893 og 1894 tilkom Stationerne ved Lyngby i det nordøstlige Sjælland, med Statskonsulent *K. Hansen*, og ved Vester Hassing, senere Tylstrup, i Vendsyssel, med Forsøgsleder *A. J. Hansen* som Bestyrer, samt endelig de bevægelige Rodfrugtforsøg, der ligesom Stationen ved Lyngby blev overtaget fra Forening til Kulturplanternes Forbedring — med *L. Helweg* som Forsøgsleder.

Det Omfang og den Ordning, Forsøgsvirksomheden fik ved denne Udvidelse, hvorefter den omfattede 4 faste Stationer, forholdsvis lige- ligt fordelte i Landet og supplerede med bevægelige Forsøg med Rodfrugter, navnlig i Vestjylland, forblev uforandret i de 10 følgende Aar, og det fortrinlige Arbejde, dette første Hold af Forsøgsledere — som den gamle Læremester i det væsentlige selv havde uddannet, og som mærkeligt nok næsten allesammen hed Hansen — udførte i denne Periode, og som baade *Helweg* og de to Statskonsulenter *Fr. Hansen* og *K. Hansen* fortsatte med usvækket Iver og Interesse i samfulde 35 Aar, hver paa sin Post, den ene Statskonsulent i Jylland, den anden paa Øerne, bidrog i højeste Grad til at udvikle og befæste Forsøgsvirksomhedens hele Stilling og gode Forhold til det praktiske Landbrug.

I 1903 og 1905 blev der — samtidig med at Det kgl. danske Landhusholdningsselskabs Malthyg- og Hvedeudvalg indstillede sin Virksomhed — i Tilknytning til Stationerne ved Tystofte og Lyngby udlagt Forsøgsarealer ved Abød paa Lolland og ved Aakirkeby paa Bornholm. I 1905 og 1906 oprettedes endvidere Forsøgsstationerne ved Aarslev paa Fyn, med *N. A. Hansen* — altsaa den 4. Hansen! — som Forsøgsleder, samt ved Studsgaard i Midtjylland, med *N. J. Nielsen* (den 3. Nielsen) som Forsøgsleder; begge Stationer blev anlagte særlig med Staldgødningsforsøg for Øje, for Studsgaards Vedkommende dog navnlig ogsaa med den Opgave at fremme Kulturen af den magre jyske Sandjord samt Opdyrkningen og Kultiveringen

af Moser og Enge, i hvilken Henseende Forsøgsarealer blev udlagte ved Borris i Vestjylland og paa Højmosen og Lavmosen ved Herning. Paa samme Tid blev Stationen i Vendsyssel flyttet til Tylstrup og en Filialstation for Moseforsøg i Tilknytning hertil anlagt i Store Vildmose. Paa de fleste af de faste Stationer blev der nu indrettet smaa Laboratorier til Tørstofbestemmelser og simple kemiske Undersøgelser i Forbindelse med Forsøgene, hver paa sit Sted.

Saaledes udstyret fortsattes Forsøgsvirksomheden atter ret uforandret i de næste 10 Aar, indtil Forsøg paa Havebrugets Omraade i 1915 blev inddraget under Virksomheden og etableret paa lige Fod med Landbrugsforsøgene ved Oprettelse af 3 nye Forsøgsstationer, nemlig: Blangsted ved Odense, Spangsbjerg ved Esbjerg og Hornum i Himmerland. Omtrent samtidig overtoges fra De samv. danske Landboforeninger de plantepatologiske Forsøg som en særlig Afdeling til Undersøgelse og Bekæmpelse af Sygdomme og Skadedyr hos Landbrugets og Havebrugets Kulturplanter, ligesom specielle jordbundskemiske og bakteriologiske Undersøgelser i Tilknytning til Forsøgene og tillige med direkte Sigte paa det praktiske Jordbrug fra 1909 var blevet udførte paa Statens Planteavlslaboratorium i København. Begge disse videnskabelige Afdelinger af Forsøgsvirksomheden blev i 1922 og 1923 etablerede hver i sin store og moderne indrettede Laboratoriebygning i Lyngby og hver med 3 Underafdelinger: Planteavlslaboratoriet med den agrikulturmæssige, den jordbundskemiske og den bakteriologiske; og det plantepatologiske Laboratorium med den botaniske, den zoologiske og Oplysningsafdelingen. Begge Laboratorierne er beliggende i Nærheden af Forsøgsstationen, Virungaard, hvor Havebruget i 1928 fik sin sidste Udvidelse ved et af Alm. dansk Gartnerforening bekostet, men af Staten drevet Væksthusanlæg for Forsøg med visse Køkkenurter under Glas. I 1923 blev der endvidere paabegyndt stationære og bevægelige Forsøg paa Marsken ved Ribe og Tønder til forbedret Dyrkning og Kultivering af denne frugtbare, men hidtil temmelig daarligt udnyttede sønderjydske Jord, og endelig maa jeg nævne, at der i 1920 blev oprettet en Forsøgsstation (med to Filialer) i Højvig ved Thorshavn paa Færøerne til Ophjælpning af Landbruget paa disse vore fjærne Øer, hvor særlig Klima- og Jordbundsforhold gør sig gældende.

For nu at give Dem et Begreb om Forsøgsarbejdets Art, Omfang og Fordeling paa alle disse — i alt 25 — Stationer og Afdelinger i Landets forskellige Egne skal jeg anføre, at Forsøg vedrørende Spørgsmaal, som har almindelig Interesse for Jordbrugere over hele Landet, men hvis Besvarelse gennem Forsøgene til en vis Grad vil være afhængig af Jordbunds- og Klimaforhold i de forskellige Landsdele, udføres paa samtlige eller flere Stationer paa samme Tid, hvorimod Forsøg og Undersøgelser, som ikke paavirkes særlig af stedlige Forhold, og hvis Resultater altsaa maa antages at have mere almen Gyldighed, kun udføres paa en enkelt eller nogle faa

Stationer; men i Sammenligning med den førstnævnte Gruppe af Forsøg maa navnlig disse sidste, særlig af Hensyn til Aarganges skiftende Vejrlig, fortsættes i en længere, ofte i en meget lang, Aarrække for at vinde den fornødne Sikkerhed og Paalidelighed i Spørgsmaalenes Besvarelse. Til den første Gruppe hører f. Eks. Forsøg med Sorter og Stammer, Græsmarks-Frøblandinger, Saatider, Saamængder og Saametoder, Kunstgødninger, Grøngødningsplanter, Køkkenurter, Handelsplanter og Bekæmpelse af Ukrud; til den sidste Gruppe f. Eks. Forsøg med Sædskiye- og Forfrugtspørgsmaal, Jordens Grundforbedring, Opdyrkning og Kultivering af Moser, Jordbehandling, Staldgødnings Produktion, Opbevaring og Anvendelse, Ensilering, Opbevaring af Roer, Kartofler og Frugt, Kulturmetoder vedrørende Frugttræer og Frugtbuske, Lævirkning, Planterforædling, Kunstvanding, Væksthusforsøg og Karforsøg samt alle de botaniske, kemiske, bakteriologiske og plantepatologiske Undersøgelser.

Det samlede Antal Forsøg eller Forsøgsrækker, der udføres i et enkelt Aar, beløber sig til omtrent 300 med tilsammen over 30 000 enkelte Parceller, der skal behandles, gødes eller besaas og i hvert Fald høstes hver for sig, mange af dem endda flere Gange om Aaret. Stationerne har tilsammen et Areal af over 600 ha, og deres Statusværdi udgør henimod 2 Mill. Kr. Antallet af fast ansatte Tjenestemænd er ca. 60, heraf 10 Forsøgsledere, 1 Laboratorieførstander, 8 Afdelingsbestyrere, 17 faste videnskabelige Assistenten og 12 andre faste Assistenten foruden det almindelige Folkehold. Den aarlige Statsbevilling til Forsøgsvirksomheden, der blev givet første Gang i 1882 med 3000 Kr. til Lønning og Medhjælp for *P. Nielsen*, var i 1893 27 100 Kr., i 1913 205 000 Kr. og steg i 1922 under Højkonjunkturerne til 847 000 Kr. for nu, efter at den almindelige Nedsækering har fundet Sted, at udgøre omkring 700 000 Kr. Driftsindtægterne ved Salg af Produkter fra Mark, Stald og Have, Betaling for Bakteriekulturer, Analyser o. l. beløber sig til ca. 300 000 Kr. aarlig. Disse Penge anvendes ogsaa i Forsøgsvirksomhedens Tjeneste. — Aarsregnskaberne balancerer saaledes i Reglen med tilsammen over 1 Mill. Kr.

Nu skulde man vel antage, at Ledelsen af en Statsinstitution af dette Omfang maatte være lagt i Hænderne paa en Direktør eller en Direktion, saaledes som det ellers er almindeligt ved alle større Statsvirksomheder; men dette er ikke Tilfældet her. Da *P. Nielsen*, som varetog baade Overledelsen og Administrationen af Forsøgsvirksomheden, døde i 1897, blev der efter Forslag af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab, som fra første Færd af havde bistaaet og støttet *P. Nielsen* i hans Arbejde og dannet Mellemløbet mellem ham og Ministeriet, truffet den Ordning, at Forsøgsvirksomhedens faglige Ledelse blev decentraliseret og lagt i Hænderne paa samtlige Forsøgsledere, hver for sin Station og sit specielle Omraade, medens Administrationen af den samlede Forsøgsvirksomhed blev centraliseret og henlagt under et ulønnet Forretningsudvalg af Repræ-

sentanter for forskellige interesserede Institutioner og Organisationer. Dette Udvalg, *Statens Planteavlsudvalg*, der blev nedsat i 1893 og traadte i Landhusholdningsselskabets Sted, bestaar nu af 5 Medlemmer, hvis Valg stadfæstes af Landbrugsministeriet efter Indstilling af henholdsvis Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Det kgl. danske Landhusholdningsselskab, De samv. danske Landboforeninger, De samv. danske Husmandsforeninger og De samv. danske Haveselskaber efter Samraad med Alm. dansk Gartnerforening. Ministeriet udnævner ligeledes Formanden, der for Tiden er Landboforeningernes Repræsentant, Forstander *J. C. Overgaard*, Ladelund. Udvalgets Kontor er *Statens Planteavlskontor* i København.

Hvad Organisationen af Forsøgsvirksomheden i øvrigt angaar, saa har Forsøgslederne og Forstanderen for Statens Planteavls-Laboratorium hver især Ansvar for Driften af deres Forsøgsstation eller Afdeling og for Overholdelsen af dens Budget under Tilsyn af Udvalget, der er deres nærmeste Foresatte og meddeler dem fornøden Instruktion vedrørende deres Virksomhed. Efter forudgaaende Forhandling ved Møder med Fagmænd fra Landbrugs- og Havebrugs-Organisationernes Forsøgs- og Konsulentvirksomhed og andre i Planteavlsspørgsmaal kyndige og interesserede Folk, der kan forelægge Statens Forsøgsvirksomhed de Ønsker og Krav om Forsøg og Undersøgelser, som Aar efter Aar fremkommer fra Landbrugets og Havebrugets Praksis, udarbejder Forsøgslederne i Forening for hvert Finansaar Forslag til en udførlig fælles Arbejdsplan, som udgør henimod et Par Hundrede tæt trykte Sider, med detaillerede Regler for Anlæg og Udførelse af alle Forsøgene og de dertil hørende Undersøgelser samt med Angivelse af Grundlinierne for de to videnskabelige Laboratoriers Arbejder. Naar Forslaget ved Forhandling med Udvalget er godkendt af dette, paahviler Planens Gennemførelse, Forsøgenes Udførelse og Forsøgsresultaternes Bearbejdelse og Offentliggørelse med fuldt Ansvar Forsøgslederne. Paa lignende Maade godkender og afgør Udvalget, i hvilket Omfang Forsøgsledernes Forslag til de aarlige Bevillinger til Forsøgsvirksomheden kan tages til Følge ved dets Indstillinger herom til Ministeriet og Rigsdagen. Uden at have nogen Direktions-Myndighed har Statens Planteavlsudvalg dog altsaa ved sin Stilling som administrativt Mellemed mellem Bevillingsmyndighederne og Forsøgsvirksomheden og navnlig ved sin Godkendelse af dennes Budget og Arbejdsplaner til enhver Tid og til en vis Grad Raadighed baade over Virksomhedens økonomiske Vilkaar og over dens Retningslinier og Omfang — det kan, med andre Ord, saa nogenlunde bestemme baade Farten og Retningen! —, medens Forsøgslederne i enhver Henseende inden for de givne Rammer har den uindskrænkede faglige Ledelse af Virksomheden, — og med denne Fordeling af Myndighed og Ansvar har denne noget særprægede Form for Organisation af Statsvirksomhed i Tidens

Løb staaet sin Prøve — saa vidt jeg ved — til alles udelte Tilfredshed.

Resultaterne af Forsøgsvirksomheden, som det jo gælder om at gøre bekendt i saa vide Kredse som muligt, samles og offentliggøres alle i Tidsskrift for Planteavl, der som Forsøgsvirksomhedens Organ bekostes af Staten, udgives af Planteavlsudvalget og redigeres af Kontorchefen. I Forsøgsberetningerne, som forelægges til Offentliggørelse i den Form, hvori de er godkendte af samtlige Forsøgsledere, gøres der udførligt Rede for Resultaterne til Brug særlig for de mange — langt over 100 — Planteavlskonsulenter, der virker i Landbrugets og Havebrugets Organisationer, for et tilsvarende Antal Lærere paa Landbrugs- og Havebrugsskoler, paa Højskoler, Aftenskoler og Kursus, samt for andre Vejledere i Planteavl. De har allesammen — ligesom vore 35 Landbrugs- og Havebrugs-Fagblade — den naturlige Opgave i deres Virksomhed at udmønte, fordele og formidle det originale og lødige Stof, som findes i Beretningerne, til Anvendelse i Praksis — og dette finder da ogsaa Sted i stadig større og større Udstrækning. Beretningernes Stof er Tidsskriftets største og vigtigste, og det gør dette Skrift, der nu gaar i sit 36. Aar, til det, det skal være: et Kildeskrift for alt, hvad der vedrører Landbrugets og Havebrugets Planteavl. Beretningerne, der er numererede i kronologisk Orden, udgives desuden gennem Gyldendal som Særtryk i Boghandelen til en meget billig Pris. Indtil nu er der udgivet i alt 225 saadanne Beretninger; de er af meget forskellig Størrelse, alt efter det paagældende Forsøgsmaterials Omfang og Natur; men Gennemsnits-Størrelsen er 60 à 70 Tryksider. Til mere direkte Brug for Praksis trykkes endvidere kortfattede Meddelelser, paa 2—4 Sider, dels om Forsøgsresultaterne (de saakaldte A-Meddelelser), dels om de ved Forsøgene og i Praksis indvundne Erfaringer til Vejledning (B-Meddelelserne). Hver Meddelelse trykkes i 20—30 000 Eksemplarer, der udsendes til Foreninger, Skoler, Forsøgsstationer o. l. til Uddeling ved Udstillinger, Kursus og Møder m. v., samt for A-Meddelelsernes Vedkommende tillige til Offentliggørelse i Fagbladene og — i yderligere forkortet Form — endvidere gennem Ritzaus Bureau til Offentliggørelse i Dagbladene over hele Landet. Samtlige Meddelelser, der indtil nu er udkomne i 155 Numre, af hvilke de mest benyttede er trykte i flere Oplag, optages ligesom Beretningerne i Tidsskrift for Planteavl. Det samme gælder om den tredje Form for Forsøgsvirksomhedens Publikationer, de samlede Oversigter over Forsøgsresultaterne, i hvilke det vigtigste Stof i samtlige Beretninger og Meddelelser er sammendraget i meget kortfattet Form til smaa Hæfter, som med faa Aars Mellemrum i revideret og suppleret Stand udgives som Særtryk i Boghandelen og desuden sælges til Foreninger og Skoler i Partier til meget billig Pris. Og endelig har Forsøgsvirksomheden i de senere Aar, efter Opfordring

fra mange Sider, paabegyndt Udgivelsen af Forsøgstavler, store Vægtavler af Manillakarton med Blokskrift og grafiske Fremstillinger af Forsøgsresultater til Brug ved Udstillinger, Kursus, Foredrag m. v. Indtil nu er der udgivet over 60 saadanne Tavler, hver Tavle i ca. 140 Eksemplarer.

Abonnement paa Tidsskrift for Planteavl kan tegnes i enhver Boghandel for 10 Kr. pr. Bind (hvert Bind eller Aargang er paa mindst 800 Sider), og Abonnement paa korte Meddelelser og Forsøgstavler kan tegnes ved Henvendelse til Statens Planteavlskontor, Vester Farimagsgade 20, hvor fuldstændig, faglig ordnet Fortegnelse over alle Forsøgsvirksomhedens Publikationer, med Angivelse af Titel, Numer og Aargang, Størrelse og Pris leveres enhver gratis, og hvor Eksemplarer af de korte Meddelelser i mindre Antal ligeledes uddeles gratis.

Adgangen til Oplysning om Forsøgsresultaterne er altsaa baade let og billig. Det var at ønske, at den maatte blive benyttet i stadig stigende Omfang.

Vilde man nu spørge om, hvilken Nytte da hele denne omfattende og bekostelige offentlige Forsøgsvirksomhed har gjort — hvilket Udbytte det danske Samfund har haft eller har af de mange Penge — henimod et Par Millioner Kroner om Aaret —, som Staten ofrer paa Planteavlsforsøg og tilsvarende Forsøg, om end i mindre Omfang, paa Husdyrbrugets og Mejeribrugets Omraade —, saa er det naturligvis vanskeligt at give noget helt bestemt Svar paa et saadant Spørgsmaal; men jeg mener dog, at man i saa Henseende med Rette vilde kunne henvise til den Kendsgerning, at vi siden 1875, da Forsøgene saa smaat var begyndt, har mere end fordoblet vort aarlige Høstudbytte og seksdoblet vor Landbrugseksport. Tages Priserne i Betragtning, saa er Værdien af vor aarlige Landbrugsudførsel nu 10 Gange saa stor som i Begyndelsen af 70'erne — og hvad dette har betydet for Landets Økonomi, selv om det jo ikke har været Fortjeneste altsammen, det kan enhver let selv forestille sig. — Nu ved jeg naturligvis meget vel, at meget andet end Forsøgsvirksomheden har bidraget til, at denne enorme Fremgang i Udbyttet af den danske Jord har fundet Sted; jeg skal saaledes blot pege paa den almindelige Landbooplysning gennem Højskoler og Landbrugsskoler, Konsulentvirksomhed og Faglitteratur, paa Landbrugets fortrinlige Organisation, Andelsbevægelsen og meget andet. Men der er ingen Tvivl om, at Statens Forsøgsvæsen, der paa Planteavlens Omraade i stor Udstrækning er blevet suppleret med de landøkonomiske Foreningers statsunderstøttede lokale Forsøg, og hvis Resultater danner det vigtigste Grundlag for al faglig Oplysning gennem den landøkonomiske Konsulent- og Undervisningsvirksomhed her i Landet, har haft den væsentligste Andel i de stedfundne Fremskridt. — De offentlige Midler, der i Aarenes Løb er blevet brugte til Fremme af det landøkono-

niske Forsøgsvæsen, maa derfor siges at være endogsaa særdeles vel anvendte, — de har givet meget høje Renter og sikkert langt større Udbytte end nogen anden Statsforanstaltning af tilsvarende Art.

Foraaret — den herlige Aarstid, som enhver Jordbruger venter med Længsel — lader i Aar vente meget længe paa sig — endnu i Dag har der ligget Sne over Markerne —, men forhaabentlig er vi nu endelig snart inde i en mildere Tid, hvor alt vil spire og grønnes efter den usædvanlig lange og strænge Vinter. Der bliver travlt i Mark og Have. Jorden skal beredes til Sædens Lægning for Aarets Høst, Afsvampning foretages, Sprøjtning udføres — alt til rette Tid og paa rette Maade. Ofte — maaske uden selv at vide det — drager Jordbrugeren sig da nu Forsøgenes Resultater, som han maaske har faaet paa tredje, fjerde Haand, til Nytte i sit daglige Arbejde og ved sine Dispositioner for Aaret, der kommer. Men Maalet maa være, at Resultaterne bliver Allemands Eje. — Maaske er dette Maal da heller ikke saa meget fjærnt. — Radioen kan bidrage sit til, at det naaes.